

Wenn man Ungerechtigkeit sieht,
muss man sie bekämpfen.
Auch wenn man meint, man
könne sie nicht besiegen.
Nikos Grammenos
(06.12.36–21.12.25)

Der Arzt, Menschenrechtler und Schriftsteller Dr. Nikos Grammenos hat für immer „Adieu“ gesagt.

„Das Buch ‚Das andere Hellas‘ habe ich geschrieben, nachdem ich mir während der Wirtschaftskrise geduldig mehrere Talkshows im Fernsehen angeschaut habe“, erzählte er mir bei einer seiner Buchvorstellungen.

Und weiter:

„Ich lasse nicht zu, dass alle Griechen von den Deutschen, Engländern und Franzosen als Lügner und Diebe beschimpft werden. Ein Besuch der europäischen Museen in Berlin, Paris und London genügt, um die tatsächlichen Diebe kennenzulernen. Jedes Jahr sehen 12 Millionen Besucher die schöne Aphrodite von Milos. Nur wenige wissen, dass sich Franzosen und Engländer in einer Seeschlacht um ihren Besitz stritten und die Marmor-Schönheit dabei ihre beiden Arme verlor.“

*****

Nun ist Nikos am 21.12.2025 für immer von uns gegangen. Er wurde 1936 in Milia Pieria geboren und hat als Kind sowohl die deutsche Besatzung als auch den griechischen Bürgerkrieg voll miterlebt.

Nach dem Abitur kam er 1957 zum Medizinstudium nach Berlin. Nach seinem Studium im Jahr 1966 kehrte er nach Griechenland zurück und arbeitete vier Monate lang unentgeltlich im städtischen Krankenhaus in Katerini. Danach kam er zurück nach Deutschland, wo er eine Stelle im Städtischen Esslinger Krankenhaus bekam. Seine Heirat mit Annamaria im Jahr 1970 brachte ihm vier Kinder. 1973 eröffnete er eine eigene Praxis. Ab dem Jahr 2000 trat er in den „Unruhestand“ und widmete seine ganze Energie der Schriftstellerei. Es sind über 65 Bücher geworden. Er besuchte fast jährlich seine griechische Heimat und nahm immer einige deutsche Freunde mit. Sein Ziel war es, seinen Gästen und Kollegen „das andere Hellas“ zu zeigen. Wer seine Bücher liest, wird bestätigen, dass ihm dies gelungen ist.

*****

Ich habe Nikos bei einer Anti-Diktatur-Veranstaltung kennengelernt. Er war Funktionär der Jugendunion der Partei Enosis Kentrou (EK) des legendären Georgios Papandreou (EK-EDIN) und Herausgeber der deutschsprachigen Broschüre „PRESSEDIENST“. Ich war Mitglied der Lambrakis-Jugend. Aufgrund seiner politischen Haltung wurde sein Pass vom griechischen Konsulat in Stuttgart nicht verlängert, sodass er einen Asylantrag stellen musste. Im Jahr 1976 wurde er eingebürgert. In dieser Hinsicht ist uns beiden das gleiche Schicksal widerfahren.

Nach der Diktatur trennten sich unsere Wege. Mit der Gründung der ΕΕΕΔ.ΒΒ im Jahr 1994 kamen wir wieder zusammen. Er gehörte zu den wenigen, die die ΕΕΕΔ.ΒΒ aktiv unterstützt

haben. Eines Sommers wollte ich ihn überraschen und ihn in seinem Dorf Ano Milia besuchen. Er war nicht da. Stattdessen erzählte mir der Dorfpfarrer vieles über Nikos.

*****

Lieber Nikos,

Griechenland hat mit dir einen seiner guten Botschafter und die EEED.BB einen sehr aktiven Unterstützer verloren. Ich kam leider nicht dazu, auf deine letzte E-Mail zu antworten.

Αγαπητέ Κώστα

Στο αμυδρό φως της ελληνικότητας τουλάχιστο τα τελευταία χρόνια της πανδημίας εδώ, ήσουν πάντα μια φλόγα καριού με τις ακούραστες δημοσιεύσεις σου.

Σε ευχαριστώ ιδιαίτερα. Οι καιροί είναι δύσκολοι και χρειάζεται κουράγιο και πίστη σταθερή στην ανθρωπιστική αλληλεγγύη. Σου εύχομαι υγεία και χρόνια πολλά τόσο προσωπικά όσο και στους δικούς σου

Νίκος

Daher sage ich dir jetzt Dankeschön.

*****

Vor kurzem habe ich den orthodoxen Bischof von Tansania, Chrysostomos, kennengelernt. In seinem Vortrag erzählte er uns, dass in den afrikanischen Religionen Verstorbene zu Heiligen erhoben werden. Es könnte sein, dass es bei den Orthodoxen genauso ist. Für alle, die dich gekannt haben, besteht daran kein Zweifel. Sie alle haben ab sofort einen Schutzengel. Auch die EEED.BB.

In voller Dankbarkeit
Dr. Konstantin Karras

Όταν βλέπεις αδικία,
πρέπει να την καταπολεμήσεις.
Ακόμα κι αν νομίζεις ότι
ότι δεν μπορείς να την νικήσεις.
Νίκος Γραμμένος
(06.12.36-21.12.25)

Ο γιατρός, ακτιβιστής για τα ανθρώπινα δικαιώματα και συγγραφέας Δρ Νίκος Γραμμένος είπε αντίο για πάντα.

«Έγραψα το βιβλίο »Η άλλη Ελλάς«, αφού παρακολούθησα υπομονετικά διάφορες εκπομπές λόγου στην τηλεόραση κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης», μου είπε σε μια από τις παρουσιάσεις του βιβλίου του.

Και συνέχισε:

"Δεν θα επιτρέψω να χαρακτηρίζονται όλοι οι Έλληνες ως ψεύτες και κλέφτες από τους Γερμανούς, τους Άγγλους και τους Γάλλους. Μια επίσκεψη στα ευρωπαϊκά μουσεία του Βερολίνου, του Παρισιού και του Λονδίνου είναι αρκετή για να γνωρίσει κανείς τους πραγματικούς κλέφτες. Κάθε χρόνο, 12 εκατομμύρια επισκέπτες βλέπουν την όμορφη Αφροδίτη της Μήλου. Λίγοι άνθρωποι γνωρίζουν ότι οι Γάλλοι και οι Άγγλοι πολέμησαν για την κατοχή της σε μια ναυμαχία και ότι η μαρμάρινη καλλονή έχασε και τα δύο της χέρια στη διαδικασία αυτή".

*****

Ο Νίκος έφυγε για πάντα από τη ζωή στις 21 Δεκεμβρίου 2025. Γεννήθηκε στη Μηλιά Πιερίας το 1936 και έζησε ως παιδί τόσο τη γερμανική κατοχή όσο και τον ελληνικό εμφύλιο πόλεμο.

Αφού αποφοίτησε από το λύκειο, ήρθε στο Βερολίνο το 1957 για να σπουδάσει ιατρική. Μετά την αποφοίτησή του το 1966, επέστρεψε στην Ελλάδα και εργάστηκε αμισθί για τέσσερις μήνες στο δημοτικό νοσοκομείο Κατερίνης. Στη συνέχεια επέστρεψε στη Γερμανία, όπου βρήκε δουλειά στο Δημοτικό Νοσοκομείο Esslingen. Ο γάμος του με την Αημάρια το 1970 του απέφερε τέσσερα παιδιά. Άνοιξε το δικό του ιατρείο το 1973. Το 2000 αποσύρθηκε και αφιέρωσε όλη του την ενέργεια στη συγγραφή. Έχει γράψει πάνω από 65 βιβλία. Επισκεπτόταν την πατρίδα του την Ελλάδα σχεδόν κάθε χρόνο και πάντα έπαιρνε μαζί του μερικούς Γερμανούς φίλους. Στόχος του ήταν να δείξει στους επισκέπτες και τους συναδέλφους του «την άλλη Ελλάδα». Όποιος διαβάσει τα βιβλία του θα επιβεβαιώσει ότι το κατάφερε.

*****

Γνώρισα τον Νίκο σε μια εκδήλωση κατά της δικτατορίας. Ήταν στέλεχος της ένωσης νεολαίας του κόμματος Ένωση Κέντρου (ΕΚ) του θρυλικού Γεωργίου Παπανδρέου (ΕΚ-ΕΔΙΝ) και εκδότης του γερμανόφωνου φυλλαδίου «PRESSEDIENST». Εγώ ήμουν μέλος της νεολαίας Λαμπράκη. Λόγω της πολιτικής του τοποθέτησης, το διαβατήριό του δεν ανανεώθηκε από το ελληνικό προξενείο της Στουτγάρδης, οπότε αναγκάστηκε να ζητήσει άσυλο. Πολιτογραφήθηκε το 1976. Από αυτή την άποψη, είχαμε και οι δύο την ίδια μοίρα.

Μετά τη δικτατορία, οι δρόμοι μας χώρισαν. Συναντηθήκαμε ξανά όταν ιδρύθηκε η ΕΕΕΔ.ΒΒ το 1994. Ήταν ένας από τους λίγους ανθρώπους που υποστήριξαν ενεργά την ΕΕΕΔ.ΒΒ. Ένα καλοκαίρι θέλησα να του κάνω έκπληξη και να τον επισκεφθώ στο χωριό του, την Άνω Μηλιά. Δεν ήταν εκεί. Αντ' αυτού, ο ιερέας του χωριού μου είπε πολλά για τον Νίκο.

*****

Αγαπητέ Νίκο,

Η Ελλάδα έχασε έναν από τους καλούς της πρεσβευτές με εσένα και η ΕΕΕΔ.ΒΒ έχασε έναν πολύ δραστήριο υποστηρικτή της. Δυστυχώς, δεν πρόλαβα να απαντήσω στο τελευταίο σου e-mail.

Αγαπητέ Κώστα

Στο αμυδρό φώς της ελληνικότητας τουλάχιστο τα τελευταία χρόνια της πανδημίας εδώ, ήσουν πάντα μια φλόγα καριού με τις ακούραστες δημοσιεύσεις σου.

Σε ευχαριστώ ιδιαίτερα. Οι καιροί είναι δύσκολοι και χρειάζεται κουράγιο και πίστη σταθερή στην ανθρωπιστική αλληλεγγύη. Σου εύχομαι υγεία και χρόνια πολλά τόσο προσωπικά όσο και στους δικούς σου

Νίκος

Γι' αυτό σε ευχαριστώ τώρα.

*****

Πρόσφατα συνάντησα τον Ορθόδοξο Επίσκοπο της Τανζανίας, Χρυσόστομο. Στη διάλεξή του, μας είπε ότι στις αφρικανικές θρησκείες, οι νεκροί ανυψώνονται σε αγίους. Ίσως να συμβαίνει το ίδιο και με τους Ορθοδόξους. Για όλους εκείνους που σε γνώρισαν, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ως προς αυτό. Όλοι έχουν έναν φύλακα άγγελο από τώρα και στο εξής. Επίσης, η ΕΕΕΔ.ΒΒ.

Με πλήρη ευγνωμοσύνη
Δρ Κωνσταντίνος Καρράς

